

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

04 martie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Elena Covalenco,

Judecători – Ion Arhiliuc, Ion Vîlcov, Ion Guzun, Iurie Diaconu,

cu participarea procurorului Dumitru Graur, avocatului Bobeică Vasile în numele inculpatului Prutean Sergiu, avocatului Popa Vitalie în numele părții vătămate Ababii Vitalie și inculpatului Prutean Sergiu, a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de avocatul Vitalie Popa în numele părții vătămate Vitalie Ababii, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2013, în cauza penală în privința lui

Prutean Sergiu Ion, născut la 16 octombrie 1976, originar și domiciliat în mun. Chișinău, com. Colonița, str. Tamara Ceban 3, ap. 18, moldovean, cetățean al Republicii Moldova.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. Instanța de fond din 17.07.2012 pînă la 18.04.2013;

2. Curtea de Apel Chișinău din 22.05. – pînă la 19.06.2013;

3. Curtea Supremă de Justiție din 16.10.2013 pînă la 04.03.2014.

Procedura de citare a fost legal executată.

Procurorul și avocatul Popa Vitalie în numele părții vătămate Ababii Vitalie, au solicitat admiterea recursului declarat de avocatul Popa V., în sensul declarat.

Avocatul Bobeică Vasile în numele inculpatului și inculpatul Prutean Sergiu s-au pronunțat pentru respingerea recursului declarat de avocatul Popa Vitalie în numele părții vătămate Ababii Vitalie, ca fiind neîntemeiat.

Colegiul penal lărgit asupra recursului, -

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău din 18 aprilie 2013, Prutean Sergiu a fost condamnat în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, la 150 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

A fost admisă parțial acțiunea civilă, fiind încasat de la Prutean Sergiu în beneficiul părții vătămate prejudiciu material în sumă de 6.049, 28 lei și prejudiciu moral 3.000, iar în total suma de 9.049, 28 lei.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat în fapt că, Prutean Sergiu, la 10.04.2012, aproximativ la ora 22:00, aflîndu-se în fața porții lui Ababii Vitalie din str. Tighina, com. Colonița, mun. Chișinău și văzîndu-l pe acesta a inițiat o ceartă cu el, din care motiv i-a aplicat lui Ababii V. mai multe lovituri cu pumnii peste față, cap și corp, cauzîndu-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1358/D din 30.05.2012, vătămări corporale medii, cu dereglarea sănătății de lungă durată.

3. Avocatul Vitalie Popa în numele părții vătămate Vitalie Ababii, a contestat cu apel sentința instanței de fond solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului Prutean S. să-i fie stabilită o pedeapsă echitabilă, cu respectarea criteriilor generale de individualizare a pedepsei, iar acțiunea civilă înaintată să fie admisă integral.

În motivare cerințelor, apelantul a invocat că pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității a fost aplicată în privința inculpatului Prutean S. contrar criteriilor generale de individualizare a pedepsei, este una inequitabilă, la numirea ei instanța n-a ținut cont de gravitatea infracțiunii comise, motivul acesteia, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei, precum și de influența acestei pedepse asupra corectării și reeducării celui vinovat, o astfel de sancțiune nu va atinge scopul pedepsei penale.

La fel, apelantul și-a exprimat dezacordul și cu suma de 3.000 lei, atribuită părții vătămate Ababii V. cu titlu de prejudiciul moral, deoarece instanța neîntemeiat nu a luat în considerație actele medicale ce confirmă urmarea unui curs de tratament regenerativ de către partea vătămată ca rezultat al leziunilor corporale cauzate de inculpat, care probează de fapt și suferințele fizice și psihice provocate acestuia sub formă de dureri fizice și suferințe psihice, condiționate de vătămările corporale, îngrijorare pentru efectele ulterioare ale acestor leziuni și epuizare emoțională.

3.1. Avocatul Vasile Bobeică în numele inculpatului Prutean Sergiu, a contestat cu apel sentința instanței de fond, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care în privința lui Prutean S. să fie încetat procesul penal.

În susținerea apelului, avocatul în temeiul art. 22 alin. (1) CPP, a invocat că la 10 aprilie 2012, s-a adoptat o decizie prin care a fost încetată cauza din motivul împăcării, deoarece materialele cauzei au demonstrat împăcarea.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2013, a fost respins ca nefundat apelul avocatului Vitalie Popa în numele părții vătămate Vitalie Ababii și admis apelul avocatului Vasile Bobeică în numele inculpatului Prutean Sergiu, casată sentința instanței de fond și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care procesul penal intentat în privința lui Prutean Sergiu a fost încetat în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP, din motiv că există alte circumstanțe care exclud pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Acțiunea civilă a fost lăsată fără soluționare.

4.1. La adoptarea soluției date, instanța de apel prin prisma art. 22; 275 alin (8) CPP și art. 7 Cod penal, a constatat că, prin cererile din 12.04.2012 anexate la materialele cauzei de la părțile vătămate Ababii Aurelia și Ababii Vitalie, de la inculpatul Prutean Vitalie și de la soția acestuia Prutean Margareta se confirmă faptul că ei s-au împăcat și pretenții unul față de altul nu au, de asemenea refuză de la examinarea medico-legală (f.d.109-112).

La 17 aprilie 2012 a fost emisă o încheiere, prin care a fost încetată cauza din motivul împăcării părților (f.d.99).

Prin urmare, conchide instanța de apel, conform art. 22 CPP: alin. (1) – nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă; alin. (2) – scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire

a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor cînd fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărîrea respectivă.

Totodată, conform art. 275 pct. 8) CPP - *urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care în privința unei persoane există o hotărîre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații*, fapt reflectat mai sus fiind întocmită încheierea din 17.04.2012 necontestată de nimeni.

Același principiu, adică principiul „*non bis in idem*” î-și găsește reflectare și în prevederile art. 7 alin. (2) Cod penal - *nimeni nu poate fi supus de două ori urmăririi penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă*.

În atare circumstanțe, Colegiul penal consideră, că inculpatul nu poate fi tras la răspundere penală, de aceia, sentința urmează a fi casată cu pronunțarea soluției de încetare a procesului penal în baza art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP – existența circumstanțelor care exclude pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

În atare circumstanțe, Colegiul nu se va mai expune asupra vinovăției inculpatului și asupra apelului declarat de către avocatul Popa Vitalie în interesele părții vătămate, urmînd al respinge ca unul neîntemeiat.

5. Avocatul Vitalie Popa în numele părții vătămate Ababii Vitalie, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) CPP, a contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel, solicitînd casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

În acest aspect, recurentul referindu-se la practica CEDO ”Cauza Tsonyo Tsonev vs. Bulgaria din 14 ianuarie 2010”, Protocolul Adițional nr. 7 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și la Hotărîrea Curții Constituționale a R. Moldova nr. 26 din 23 noiembrie 2010, a invocat că instanța de apel casînd sentința primei instanțe, nu s-a expus clar asupra faptului care temei concret de încetare a fost pus la baza sentinței de încetare a procesului penal, cel prevăzut la art. 391 alin. (1) pct. 5) CPP (*există o hotărîre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceiași faptă de încetare a urmăririi penale*) sau cel prevăzut la art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP (*există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală*), astfel în cauză creîndu-se o situație confuză și de interpretare ambiguă.

Deși în motivarea soluției, în descriptivul deciziei cît și în dispozitivul acesteia, instanța de apel a indicat ca temei al încetării procesului penal art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP (*există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală*), tot în descriptivul aceleiași decizii instanța î-și argumentează soluția în baza prevederilor art. 22; 275 pct. 8) CPP, care însă ar justifica încetarea urmăririi penale în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală (*există o hotărîre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceiași faptă de încetare a urmăririi penale*), circumstanțe, care de fapt nu se regăsesc în speța dată.

Or, prima instanță pronunțînd în privința lui Prutean Sergiu sentința de condamnare, și-a argumentat soluția prin faptul că principiul "*non bis in idem*" nu este aplicabil speței în cauză, deoarece încetarea examinării informației "902", nu este un act procedural prevăzut la art. 274 CPP, iar cauza penală a fost pornită la cererea părții

vătămate conform art. 276 CPP, circumstanțe care nu pot servi ca temei de a considera că, pe acest caz a fost adoptată o hotărîre.

Totodată, recurentul a menționat că, analiza materialelor prezentei cauze penale permite constatarea faptului că, într-adevăr de către inspectorul de poliție S. Nezus, ca rezultat al ”*examinării*”, informației înregistrate în R. 2 al CPS Ciocana cu nr. 3559 din 10.04.2012 a fost emisă o ”*încheiere*”, privind încetarea examinării informației 902, din motiv că părțile s-ar fi împăcat.

Însă, încheierea la care face referire partea apărării a fost emisă cu încălcarea flagrantă atât a Codului de procedură penală, cât și a Codului Contravențional. Încheierea menționată nu doar că, nu are puterea de lucru judecat, dar constituie o tănuire intenționată a unei infracțiuni de către colaboratorii de poliție, fapt pentru care a și fost întocmită de către Procuratura Ciocana sesizarea nr. 2771 din 20.03.2013.

Încheierea inspectorului de poliție S. Nezus privind încetarea examinării informației 902 nu poate fi asimilată unei hotărîri de încetare a urmăririi penale sau achitare în privința lui Prutean S., pentru aceiași faptă, care ia fost incriminată. În privința inculpatului de fapt nici nu a fost pornit anterior un proces penal sau contravențional, pentru aceiași faptă.

Prin urmare, procedura penală pornită ulterior întocmirii încheierii menționate, ca rezultat al noilor fapte apărute și anume - al raportului de examinare medico-legală al părții vătămate Ababii V., care confirmă prezența pe corpul acestuia a leziunilor corporale medii, nu este altceva decît prima procedură legală în privința inculpatului, iar o astfel de situație nu contravine principiului „*non bis in idem*”.

De altfel, în opinia recurentului, încetarea procesului penal în baza încheierii menționate nu se încadrează nici măcar în rigorile prevederilor normelor pe care instanța de apel și-a argumentat soluția, și anume art. 22; 275 pct. 8 CPP.

6. Judecînd recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră, că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

6.1. Conform art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept comisă de instanța de apel în cazul cînd hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția sau instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, - temeuri care își găsește reflectare în decizia contestată.

Reieșind din prevederile art. 414 CPP, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

La fel, potrivit art.417 alin. (1) pct. 8) CPP, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeuri de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Astfel, în pct. 18 din Hotărîrea Plenumului CSJ din 30.10.2009 „*Cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală*”, este atenționat că, „... erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de

drept formal și material”.

6.2. În acest aspect, Colegiul lărgit menționează că, instanța de apel pentru a ajunge la concluzia că, sentința de condamnare în privința lui Prutean S. în baza art.152 alin.(1) Cod penal este contrară art. 7 alin. (2) Cod penal, art. 22 CPP, respectiv articolului 4 al Protocolului nr. 7 adițional Convenției Europene - principiul "*non bis in idem*", urma să consulte jurisprudența CEDO în acest aspect și să aprecieze dacă poate fi considerată ca un act procedural încheierea inspectorului de poliție S. Nezus din 17 aprilie 2012.

Însă, instanța de apel, n-a făcut o analiză a acestei încheieri sub aspect procedural și material, astfel în mod evaziv s-a limitat la o frază abstractă, - „*La 17 aprilie 2012 a fost emisă o încheiere, prin care a fost încetată cauza din motivul împăcării părților (f.d.99)*”.

În sensul art.6 pct.1) CPP, **act procedural**, se consideră “... *document prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de prezentul cod, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărîre etc.*”

Deci, la etapa urmăririi penale, în sensul art.274 alin.(4) CPP, dacă din cuprinsul actului de sesizare rezultă vreunul din cazurile care împiedică pornirea urmăririi penale, **organul de urmărire penală înaintează procurorului actele întocmite** cu propunerea de a nu porni urmărirea penală. În cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el **confirmă faptul prin ordonanță motivată** și anunță despre aceasta, într-un termen cât mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea.

Din actele cauzei rezultă că, urmărirea penală în baza art. 152 alin.(1) Cod penal a fost pornită pe faptul că, Prutean Sergiu, la 10.04.2012, aproximativ la ora 22:00, aflându-se în fața porții lui Ababii Vitalie din str. Tighina, com. Colonița, mun. Chișinău și văzîndu-l pe acesta a inițiat o ceartă cu el, din care motiv i-a aplicat lui Ababii V. mai multe lovituri cu pumnii peste față, cap și corp, cauzîndu-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1358/D din 30.05.2012, **vătămări corporale medii, cu dereglarea sănătății de lungă durată.**

Prin urmare, urmărirea penală putea fi încetată conform prevederilor art.276 CPP, doar **în baza ordonanței emise de procuror**, iar evenimentul împăcării părților trebuie să aibă loc doar **în fața procurorului**, or la faza urmăririi penale inculpatul Prutean Sergiu nu și-a recunoscut vina și, totodată nici n-a indicat faptul că anterior dînsul s-ar fi împăcat cu victima și inspectorul de poliție a încetat cauza.

Analizînd textul încheierii inspectorului de poliție S. Nezus din 17 aprilie 2012 (f.d.99), se observă că acesta nici n-a constatat fapta contravențională și încadrarea juridică, indicînd formal art.26, 29 Cod contravențional în baza cărora sistează investigațiile pe „**informația 902**” în legătură cu împăcarea părților.

Deci, instanța de apel, a denaturat conținutul acestei încheieri în care nu se regăsesc cuvintele „**a fost încetată cauza**”. Mai mult ca atît, această frază presupune obligatoriu de a verifica natura cauzei, or dacă această cauză era una contravențională, urma să se constate articolul respectiv din Codul contravențional, adică încadrarea juridică a faptei.

În acest context, sunt relevante argumentele recurentului, - „*Încheierea menționată nu doar că, nu are puterea de lucru judecat, dar constituie o tănuire intenționată a unei infracțiuni de către colaboratorii de poliție, fapt pentru care a și fost întocmită de către Procuratura Ciocana sesizarea nr. 2771 din 20.03.2013*”.

Aceste circumstanțe sunt importante și pot identifica prin prisma jurisprudenței CEDO, soluția corectă în sensul respectării principiului "*non bis in idem*", astfel, în Hotărârea Marii Camere din 10 februarie 2009, în cauza Zolotukhin vs Rusia, la paragrafele 18, 53 a reținut mai întâi, că reclamantul la 4 ianuarie 2002, de către Judecătoria sectorului Gribanovskiy a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzută de articolul 158 al Codului privind contravențiile administrative, pentru că "*a înjurat în public și nu a răspuns avertizărilor*".

În continuare, Curtea reiterează că a stabilit în jurisprudența sa *trei criterii*, cunoscute sub numele de "*criteriile Engel*", care urmează să fie luate în considerare pentru a stabili dacă există sau nu o "*acuzăție în materie penală*". Primul criteriu este încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul național, al doilea este însăși natura infracțiunii, iar al treilea reprezintă gradul de severitate al pedepsei pe care persoana în cauză riscă să o suporte.

Așa fiind, se relevă că, instanța de apel la judecarea apelului declarat de partea apărării n-a stabilit dacă a existat în privința inculpatului Prutean S. o "*acuzăție în materie penală*" și, în consecință a adoptat o soluție greșită de încetare a procesului penal, iar din acest motiv a conchis că, nu trebuie să se expună asupra apelului declarat de avocatul Vitalie Popa în numele părții vătămate Vitalie Ababii.

7. Circumstanțele expuse atestă că instanța de apel a comis o eroare de drept în sensul art. 427 alin. (1) pct. 6) CPP, care nu poate fi corectată de instanța de recurs, astfel recursul declarat urmează a fi admis, impunându-se casarea deciziei atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate de apelant în apel, și ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Vitalie Popa în numele părții vătămate Vitalie Ababii, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2013, în cauza penală în privința lui **Prutean Sergiu Ion** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată în ședință publică la 01 aprilie 2014.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Ion Arhiliuc

Ion Vilcov

Ion Guzun

Iurie Diaconu